

De prille herfst barst van de rijpe vruchten en noten

Herfstwandeling Blaasveldbroek op 25 september 2016

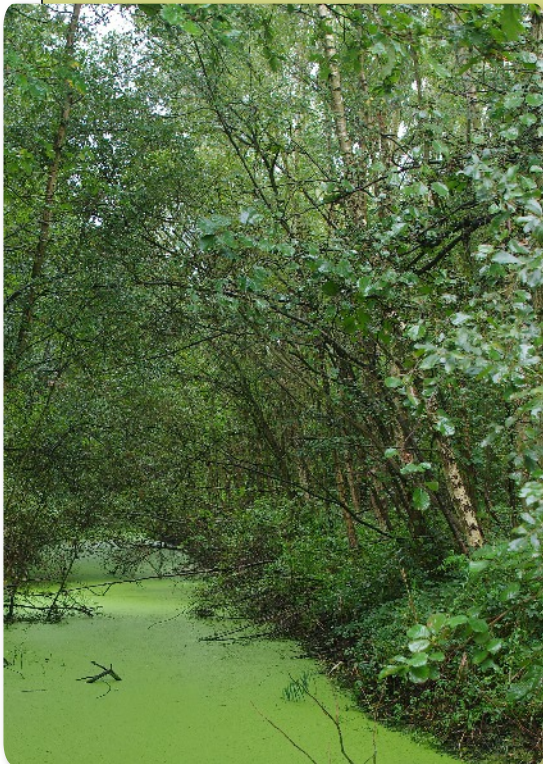
De herfst brengt balans.

De herfst is slechts enkele dagen oud. Met de zon pal op de evenaar zijn dag en nacht even lang. Er is evenwicht tussen licht en donker, tussen uitbundigheid en verstilling. Echter ook tussen droog en nat: de zonovergoten dag had nog een stevige bui voor ons in petto. Voor de uitgedroogde natuur en in het bijzonder de juveniele kikkertjes zorgde het waterbad voor een feest!

Bomen die communiceren en mekaar ondersteunen.

Het 33 hectare groot Blaasveldbroek bestaat deels uit bos, deels uit weilanden en vijvers, en vormt een trekpleister voor watervogels, kikkers en libellen. Recentelijk werden er opnieuw bevers en otters opgemerkt. Onze aandacht gaat vandaag naar de grote variatie aan talrijk vruchtdragende bomen en struiken. Bij de ingang staan we stil bij een Paardenkastanje die zijn bolsters met glimmende noten spontaan los laat. De wilde kastanjes werden vroeger aan paarden gegeven als herstellend krachtvoedsel. Zijn naam dankt de paardenkastanje verder aan het hoefijzervormig litteken op de plek waar het blad loslaat.

Net als zijn soortgenoten wordt de boom geplaagd door de paardenkastanjemineermot. Deze boomsoort is ingevoerd uit het drogere en warmere Balkangebied en kan zich hier niet spontaan voortplanten. Je vindt dus hoofdzakelijk solisten die volgens recente ontdekkingen de ondersteuning missen van soortgenoten en niet opgewassen zijn om de plaag te boven te komen.

De baanbrekende nieuwe ontdekking dat bomen kunnen communiceren werd door boswachter Peter Wohlleben gedaan en is wetenschappelijk onderzocht en bevestigd. Bomen leven net als menselijke families samen met hun kinderen. Ze communiceren met elkaar via een heel netwerk van wortels en zwamdraden en ondersteunen elkaar in de groei. Ze delen onder meer voedingsstoffen en creëren een milieu dat de gevolgen van extreme weersomstandigheden opvangt. Bomen die in een familie of groep leven kunnen heel oud worden, in tegenstelling tot alleenstaande bomen die het vaak veel moeilijker hebben.

De burn-out van de berk.

We staan stil bij een ruwe berk met de typische witte schors. De witte bast wordt veroorzaakt door betuline. Het wit reflecteert het zonlicht en beschermt de stam tegen zonnebrand. De berk is een pioniersboom die vaak alleen staat op open terrein en geen burens heeft die schaduw op hem werpen. Zijn kleine vleugelzaden worden verspreid door de wind en liefst zo ver mogelijk weg op open plekken. Hij groeit ontzettend snel en wil er zich helemaal alleen doorslaan: daarom de verdedigende stoffen in zijn bast. Betuline heeft ook een antivirale en antibacteriële werking en dit in grote hoeveelheden. Daarom wordt

het gebruikt in huidverzorgingsproducten.

Berken jakkeren dus en putten zichzelf uiteindelijk uit. Ze hebben veel energie nodig: vandaar die beweeglijke blaadjes die langs alle kanten het licht opzoeken voor hun energieproductie. De continue strijd en snelle groei worden echter duur betaald. Na de eerste dertig jaar komt de uitputting. De berk lijdt aan burn-out. De hoge takken worden alsmaar dunner waardoor er veel licht wordt doorgelaten en de gearriveerde soorten voet aan grond krijgen. Compleet uitgeput kunnen ze de concurrentieslag om licht niet winnen. Ze worden minder resistent tegen schimmels en een eerstvolgende herfststorm velt de stam. Gelukkig heeft de berk dan allang zijn zaden ruimschoots weten te verspreiden.

Zwammen en hun belang voor de ontwikkeling van de moderne mens.

Veel paddenstoelen treffen we niet op ons pad na de hitte van de voorbije weken. Daarvoor is een goede regenbui nodig en minstens 3 tot 5 dagen om de zwamlichamen te doen opzwellen. Korstzwammen daarentegen groeien jaar na jaar. We ontdekken een hele rij prille tonderzwammen op een dode stam en staan stil bij het gebruik van de zwam als "tondel": het licht ontvlambare materiaal dat gedroogd snel kan branden en lang blijven smeulen.

Foto's : Peter Geschier

De uitrusting van de circa 5300 jaar oude gletsjermummie "Ötzi" die in 1991 in de Italiaanse Alpen werd gevonden bevatte een zakje berkenzwam als antibioticum en ook tonderzwam samen met stukjes pyriet waar vonken mee kunnen worden geslagen, de briquet avant la lettre. Uit deze unieke vondst

blijkt het belang van sommige houtzwammen bij de ontwikkeling van de mens.

Hopbellen en klimopbloemen verfraaien het prille herfstkleed...

... en trekken de aandacht van ons wandelgroepje. De hop die zich elk voorjaar als klimplant 6 tot 8 m naar boven slingert is tweehuizig. De mannelijke bloemen zijn meeldraden in pluimen. De vrouwelijke bloemen zijn kegelvormig en noemt men hopbellen. Enkel de niet bevruchte vrouwelijke bloemen bevatten lupuline met een veelheid aan werkzame stoffen die aan bier worden toegevoegd. Zij zorgen voor de smaak, bewaarbaarheid en schuimvorming. Deze stof is ook medicinaal bij overgangsklachten, slapeloosheid en spanningshoofdpijn.

Tot eind september, wanneer de meeste bloemen al zijn uitgebloeid, zorgen de klimopbloemen nog voor nectar. Vlinders, zweefvliegen en bijen profiteren hier graag van. In het dichte gebladerte vinden vlinders, insecten en vogels een winterslaapplaats of nestgelegenheid. Reeën doen zich 's winters te goed aan de immer groenblijvende blaadjes.

De mythische appelboom.

Een zwaar beladen sprookjesachtige appelboom symboliseert het thema van onze wandeling. Het doet denken aan de Germaanse mythe van vrouw Holle die verbonden is met de kringloop van het leven. Als we op ons best zijn en meewerken met de scheppende kracht inspireert zij tot rijkdom en overvloed. Aan brood en appels geen tekort!

We snijden een appel horizontaal midden door en zien de vijfpuntige ster verschijnen. Het is een pentagram dat in veel culturen een religieus en spiritueel symbool is.

Een voorbeeld is de cyclus van de 4 seizoenen in de natuur. Een vijfde inspirerend element houdt de cyclus draaiend.

Zo kan je ook het leven van de mens voorstellen. Op de diverse domeinen in ons leven kennen we diezelfde cyclus. In herfstperiodes plukken we de vruchten van onze realisaties en laten we los

Herfstviering.

Dankbaar denkend aan de gulle gaven van de natuur vieren we de herfst met vers appelsap en een koekje en houden we het gelukkig op dit ogenblik terug droog.

Marleen

Zin gekregen om zelf ook je stapschoenen aan te trekken? Gewoon doen. Een half uurtje wandelen kan al wonderen verrichten. Als je graag zelf eens meewandelt, alleen of in groep, neem dan gerust contact op met marleenvanpuvelde@telenet.be, 0486/41.36.58. Kijk ook eens op www.natuurgewijs.be